

Eesti-uuringute Tippkeskuse aastakonverents “Subjektiivsus ja intersubjektiivsus keeles ja kultuuris”

12. ja 13. mail 2022 toimus Eesti Kirjandusmuuseumis ja Tartu Ülikoolis Eesti-uuringute Tippkeskuse aastakonverents sarjast “Dialogid Eestiga”, mis tõi maailma eri paigust kokku üle 130 teadlase, kes kahe päeva jooksul pidasid ettekandeid ja arutlesid subjektiivsuse ja intersubjektiivsuse üle keeles ja kultuuris. Mitmekesised ettekanded peegeldasid Eesti-uuringute Tippkeskuse eri tegevusvaldkondi ja näitasid, mida on eriomast ja mida ühist (inter)subjektiivsusel keeles, kirjanduses, rahvaloomingus, muusikas, filosoofias, arvutisuhtluses, milliseid kokkupuutepunkte ja seoseid erilaadsete (inter)subjektiivsuste vahel leidub.

Laiemas tähenduses juhatavad subjektiivsus ja intersubjektiivsus suhtluses dialoogi, kõneks tulid dialoogipidamise erinevad viisid ja võimalused, näiteks sai kuulata ettekandepaneele (eba)viisakusest ja (inter)subjektiivsusest, eri registritest ja tekstitüüpidest, regilauludest Nublu räppmuusikani, eakate kõnest sõjaaegsete armastuskirjade või religioossete uskumusteni. Ajastuomaselt ei jäänud puudutamata ka subjektiivsuse aspekt koroonapandeemia aegses suhtluses, siis sai kuulda keelekasutusest koroonajaja praktilistes käitumisjuhistes või sõnamängust kriisiaja internetimeemides.

*Eesti-uuringute Tippkeskuse aastakonverentsi osalised kirjandusmuuseumis.
Alar Madissoni foto 2022.*

Konverentsi plenaarainesjad olid Henrik Bergqvist (Stockholmi Ülikool, Rootsi, ettekanne “Dialogicity, Egophoricity, and Epistemicity: Ontologies and Domains”) ja Władysław Chłopicki (Jagiellooni Ülikool, Poola, ettekanne “(Inter)subjectivity in Humour: How the Speaker’s Unsaid Becomes the Hearer’s Funny”).

Konverentsi kava ja ettekannete lühikokkuvõtetega saab tutvuda kodulehel <https://www.folklore.ee/CEES/2022/>

Konverentsi korraldasid Tartu Ülikooli teadusprojektide PRG341 “Pragmaatika grammatika kohal: subjektiivsus ja intersubjektiivsus eesti keele registrites ja tekstiliikides”, PRG1290 “Uurali keelte diskursuspartiklite grammatika” ja Eesti Kirjandusmuuseumi uurimisprojekti EKM 8-2/20/3 “Folkloori narratiivsed ja uskumuslikud aspektid” tööühmad ning Eesti-uuringute Tippkeskuse korpuspõhiste keele-, kirjanduse ja folklooriuuringute ning referentsiaalsete praktikate tööühmad.

Konverentsi toetasid Euroopa Liit Euroopa Regionaalarengu Fondi kaudu (Eesti-uuringute Tippkeskus) ning Eesti Teadusagentuuri uurimisprojektid PRG341 ja PRG1290.

Piret Voolaid

Kevadkoolis uuriti meelte rolli kultuuris

26. ja 27. mail 2022 toimus Eesti Kirjandusmuuseumi eestvõttel Toilas humanitaarteaduste doktorantidele suunatud interdistsiplinaarne rahvusvaheline kevadkool “Dialogues with the Senses”, mille raames vaadeldi meelte rolli kultuuris. Eesmärgiks oli mõelda mitte ainult nn tavameelte (nägemismeele, puutemele, haistmise, kuulmise ja kompimise) üle, vaid ka selle üle, milliste meeltega kogeb inimene mitteverbaalset teavet või vaikust, kuhu paigutuvad intuitsioon ja n-ö seitsmes meel näiteks ravirituaalides või ennustamisel. Kirjandusmuuseum viis ürituse läbi keeleteaduse, filosoofia ja semiootika doktorikooli partnerina. Ettekandeid-töötube pakkusid lisaks Eesti asjatundjatele ja doktorantidele valdkonna tunnustatud eksperdid mujalt, näiteks Kathryn Linn Geurts (USA) tõi näiteid eurooplase pilgule ebatavalistest Aafrika meelemaastikest ning Frog (Soome) arutles šamanistlike ja muude rituaalsete kogemuste näitel, kuidas kultuurilised praktikad mõjutavad inimeste tajuviise. Frogi ettekandega haikus Kristel Kivari pilguheit anomaalsete kogemuste (nt kummituskohad, tulnukatega kohtumise kohad, looduslikud pühapaigad) tajumisele liminaalsena – Kivari võrdles sellistesse loomuliku ja üleloomuliku piirialadeks olevatesse paikadesse minekut üleminekuriitusega. Eelnevatele esinejatele oli sobivaks jätkuks Malay Bera arutlus üleloomuliku kontakti meelise tajumise viiside üle India kultuuris. Bera tõi näiteid oma välitöödest Bagnanis Ida-Indias, kus paljud tema küsitatud inimesed suhtusid üleloomulikku kontakti kui millessegi tavapärasesse ja pigem isegi eeldasid seda.